లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి, చల్లా

గోత్రప్రవరలు

మచిలీపట్టణము, 1914

Record no.177

Lakṣmīnṛsiṃhaśāstri, Callā

Gōtrapravaralu

Macilīpaṭṭaṇamu, 1914

Record no.177

Bibliographic Record Target

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రి, చల్లా.

గోత్రప్రవరలు / చల్లా లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే వ్రాయఁబడి.- 1. ముద్రణము.- మచిలీపట్టణము : ఆర్యానందముద్రాక్షరశాల, 1914.

40p. ;20 cm.

Record no.177

Lakṣmīnṛsiṃhaśāstri, Callā.

Gōtrapravaralu / Callā Lakṣmīnṛsiṃhaśāstricē vrāyam̐baḍi.- 1. mudraṇamu.- Macilīpaṭṭaṇamu : Āryānandamudrākṣaraśāla, 1914.

40p. ;20 cm.

Record no.177

శ్రీరస్తు.

ఓమ్ పరబ్రహ్మణే నమః.

గోత్రప్రవరలు.

ఇది

శ్రీ మచిలీపట్టణ నివాసులును సుప్రసిద్ధులునైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్త్రుఁడగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

వ్రాయఁబడి

బ్రహ్మశ్రీ-,

వేమూరి - చిరంజీవావధానులవారిచే

పరిష్కరింపఁబడి

స్వకీయ శ్రీ,

ర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడి ప్రకటింపఁబడియె

ప్రథమ ముద్రణము ౧౦౦౦ ప్రతులు.

1914

దీని వెల 0—2—0

[పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము

శ్రీ గురుభ్యో నమః.

బోధాయనప్రవరఖణ్డః

బోధాయనః॥ ఏకఏవఋషిర్యావత్ప్రవరేష్వనువర్తతే। తావత్సమాన గోత్రత్వ మన్యత్రాంగిరసోభృగోః॥ మాధవీయే స్మృత్యంతరే॥ పంచానాంత్రిషుసామాన్యాదవివాహస్త్రిషుద్వయోః। భృగ్వంగిరోగణేష్వేవం శేషేష్వేకోపివారయేత్॥ నిర్ణయసింధౌతస్యార్థః।— శేషగోత్రేషు ఏకోపిసమానః ప్రవరో వివాహం వారయేదిత్యర్థః॥ బోధాయనోపి- భృగ్వంగిర సావధికృత్య ద్వ్యార్షేయసన్నిపాతేత్ర్యార్షేయాణా మవివాహః త్ర్యార్షేయసన్నిపాతే పంచార్షేయాణా మవివాహః। భృంగ్వంగిరోగణేష్వపిజమదగ్ని గౌతమభరద్వాజేషు ఏకప్రవరసామ్యే అన్యేషామసామ్యేవాసగోత్రత్వాద వివాహః॥

బోధాయనః॥ గోత్రాణాంతు సహస్రాణి। ప్రయుతాన్యర్బుదానిచ। ఊనపంచాశ దేవైషాంప్రవరాఋషిదర్శనాత్॥ నిర్ణయసింధౌ॥ సప్తభృగవః—వత్సావిదాఆర్ష్టిషేణాయాస్కామిత్రయువావైన్యాశ్శునకా ఇతి॥ స్మృత్యర్థసారే- యాస్కామిత్రయు వావైన్యాశ్శునకాఃపరివరైక్యతః। స్వంస్వం హిత్వాగణం సర్వేవివహేయుః పరావరై[illegible] థాంగిరసః॥ తేగౌతమాః। భరద్వాజాః కేవలాంగిరసశ్చేతి[illegible]

గౌతమాదశ- ఆయాస్యాః శరద్వంతః కౌమండాః దీర్ఘతమసః ఔశవసః కారేణుపాలేయాః రాహూగణాః సోమరాజకాః వామదేవాః బృహదుక్థాశ్చ॥ అథభరద్వాజాః - తేచత్వారః భరద్వాజాః గర్గాః ఋక్షాః కపయ ఇతి॥ అథ కేవలాంగిరసః - హరితాః అంగిరసః కణ్వారథీతరాః ముద్గలాః విష్ణువృద్ధాః కుత్సాః॥

ఆత్రేయాః - ఆత్రేయాః వాద్భుతకాః గవిష్ఠిరాః ముద్గలా ఇతి॥ అథవిశ్వామిత్రాః - తేదశ - కుశికాః లౌహితాః కాతకాః కామకాయనాః కతాః ధనంజయాః అఘమర్షణాః పూరణాః ఇంద్రకౌశికా ఇతి॥ అథకశ్యపాః తేపంచ- నిధ్రువాః - కశ్యపాః- శండిలాః రేభాః లౌగాక్షయశ్చ॥ అథవసిష్ఠాః॥ తేపంచ- వాసిష్ఠాః- కుండినాః ఉపమన్యవః పరాశరాః జాతుకర్ణాశ్చ॥ అథాగస్త్యాః— తేచత్వారః ఇధ్మవాహాః సాంభవాహాఃసోమవాహాఃయజ్ఞవాహాశ్చ॥(అథద్విగోత్రాః-) శౌంగాః శైశిరిణః కాత్యాః అక్షీలాః ఏతేషాం భరద్వాజైః విశ్వామిత్రైశ్చావివాహః। ఏవం కపిలానాం కతానాం సంకృతీనాం పూతిమాషాదీనాంచస్వగణస్థైః వసిష్ఠైశ్శౌంగశైశిరైః లౌగాక్షిభిశ్చావివాహః కశ్యపైరపీతి ప్రయోగ పారిజాతే। తేఅహాః వసిష్ఠానక్తం కశ్యపాః ఏషాం వసిష్ఠైః కశ్యపై శ్చావివాహః॥ దేవరాతస్యజామదగ్న్యైః విశ్వామిత్రైశ్చ వివాహ ఇతి ప్రయోగపారిజాతే॥ఆంగిరస ఏకో దేవరాతః - భార్గవ ఏకో దేవరాతః। భార్గవదేవరాతేన జమదగ్నేర్వివాహోనభవతి॥ ధనంజయానాం విశ్వామిత్రైః రతిః భిశ్చఅవివాహః జాతుకర్ణ్యానాం వసిష్ఠైరత్రిభిశ్చావివాహః॥ దత్తస్యతుజనక గృహీత్రగోత్రయోః అవివాహః॥ క్షత్రియ వైశ్యయోః పురోహితగోత్రే అవివాహః॥ సర్వేషాంస్వగణే వివాహోనాస్తి॥ బహ్వృచాంపరిశిష్టేయద్యపి కపిభరద్వాజయోః వివాహఉక్తః తథాపిస్మృత్యర్థసారాదౌనిషిద్ధః— సర్వత్రతత్తద్దేశ శిష్ట కులాచారేణ వ్యవస్థాజ్ఞేయా॥ భరద్వాజాశ్చకపయః గర్గారౌక్షాయణా ఇతి చత్వారోపి భరద్వాజగోత్రైక్యాన్నాన్యోన్యమురిత్యర్థః॥

అథగోత్రప్రవరాః భృగుగణే

౧- ౧. వత్సానాం- భార్గవచ్యావన ఆప్నవానఔర్వ జామదగ్న్యేతి ౫
౨. భార్గవౌర్వజామదగ్న్యేతి త్ర్యార్షేయమ్
3. భార్గవచ్యావ నాప్నవానేతి త్ర్యార్షేయమ్.

౨- ౪. విదానాం భార్గవచ్యావన ఆప్నవానఔర్వవైదేతి ౫
౫. భార్గవౌర్వ జామదగ్న్యేతి 3- ఏతౌ ౪—౫ జామదగ్న్య సంజ్ఞౌ.

3_ ౬. ఆర్ష్టిషేణానాం- భార్గవచ్యావన ఆప్నవాన ఆర్ష్టిషేణా అనూపాః ౫
౭. భార్గవఆర్ష్టిషేణ అనూపేతి3. ఏషాంపరస్పరమ వివాహః
౮. వాత్స్యానాం- భార్గవచ్యావనఅప్నవానేతి3
౯. వత్సపురోధసయోః భార్గవచ్యావనఆప్నవానవాత్సపౌరోధసేతి౫.

౧౦. బైజవనైమథితయోః భార్గవచ్యావన ఆప్నవాన బైజవనైమథితేతి ౫ ఏషాం పరస్పర మవివాహః

౪-౧౧. ఆయాస్యానాం- భార్గవవైత హవ్యసావేదసేతి. 3
౫-౧౨. మిత్రయువానాం- భార్గవవాధ్ర్యశ్వదివోదాసేతి,

॥ ౧౩. భార్గవచ్యావనదివోదాసేతి. ౩

॥ ౧౪. వాధ్ర్యశ్వేత్యేకోవా. ౧

౬- ౧౫, వైన్యానాం- భార్గవవైన్యపార్థేతి ౩ప త్యైశ్యైతాః.

౭- ౧౬, శునకానాం - శునకేతివా౧.

౭- ౧౭. గార్త్సమదేతివా.౧

॥ ౧౮. భార్గవగార్త్సమదేతి ౨ ద్వ్యార్షేయమ్

॥ ౧౯. భార్గవశౌన హోత్రగార్త్సమదేతి. ౩

॥ ౨౦. వేదవిశ్వజ్యోతిషాం- భార్గవవేద వైశ్వజ్యోతిషేతి.

॥ ౨౧. శాఠరమాఠరాణాం-భార్గవశాఠర మాఠరేతి. ౩

అయన్కమిత్రి యువవైన్యశునకానాం ప్రవరైన్యతః
స్వగణే అవివాహః అన్యైస్సర్వైర్వివాహః,

అథాంగిరోగణే -గౌతమాదశ.

౧- ౧. ఆయాస్యానాం - ఆంగీరస ఆయాస్య గౌతమేతి.

౨- ౨, శరద్వతానాం- ఆంగీరసగౌతమశారద్వతేతి ౩.

౩- ౩. కౌమండానాం- ఆంగీరసఔచథ్య కాక్షీవంత గౌతమకా మాండేతి.౫.

॥ ౪. ఆంగీరస ఆయాస్యఔశిజగౌతమ కాక్షీవదితి.౫.

॥ ౫. ఆంగీరసఔచథ్యగౌతమ ఔశిజకాక్షీవదితి, ౫.

॥ ౬. ఆంగిరసఔశిజ కాక్షీవదితి.౩.

౪. ౭. దీర్ఘతమసాం - ఆంగీరస ఔచథ్యకాక్షీవతగౌతమ దైర్ఘతమసేతి.౫.

౫- ౮. ఔశనసాం ఆంగీరస గౌతమఔశనసేతి.౩.

౬-౧౦. కారేణుపాలానాం - ఆంగీరసగౌతమకారేణుపాలేతి. ౩

౭-౧౧. రాహూగణానాం - ఆంగీరస రాహూగణ గౌతమేతి ౩.

౮-౧౨. సోమరాజకానాం - ఆంగీరస సోమరాజకగౌతమేతి, ౩.

౯- ౧౩. వామదేవానాం - ఆంగీరసవామదేవగౌతమేతి ౩.

౧౦-౧౪. బృహదుక్థానాం - ఆంగీరసబార్హదుక్థ గౌతమేతి ౩.

,, ౧౫. ఆంగీరసవామదేవబార్హదుక్థేతి ౩.

,, ౧౬. ఉచథ్యానాం- ఆంగీరసఔచథ్యగౌతమేతి ౩

,, ౧౭. ఔశిజానాం - ఆంగీరస ఔశిజకాక్షీవతేతి ౩.

(క్వచిదిత్యాపస్తంబః)

,, ౧౮. ఆంగీరస ఆయాస్యఔశిజ గౌతమకాక్షీవతేతి ౫.

(క్వచిదితికాత్యాయనః)

,, ౧౯. రఘువానాం - ఆంగీరసరాఘువగౌతమేతి ౩. ఇతికేచిత్.

సర్వేషాంగౌతమానాం పరస్పరమ వివాహః

ఆంగిరోగణేభరద్వాజాశ్చత్వారః

౧- ౧. భరద్వాజానాం - ఆంగీరసబార్హస్పత్యభారద్వాజేతి ౩.

౨- ౨. గర్గాణాం - ఆంగీరసబార్హస్పత్య భారద్వాజగార్గ్యశైన్యేతి ౫.

,, ౩. ఆంగీరసశైన్యగార్గ్యేతి ౩

,, ౪. భారద్వాజగార్గ్యశైన్యేతి౩.

,, ౫. గర్గభేదానాం - ఆంగీరసతైత్తిరకాపిభువేతి ౩.

౩- ౬. ఋక్షాణాం - కపీనాంచ . ఆంగీరసబార్హస్పత్య భరద్వాజవాందన మాతవచసేతి. ౩

,, ౭. ఆంగీరసవాందనమాతవచసేతి ౩

౪- ౮. కపిలానాం - ఆంగీరస ఆమహీయవౌరుక్షయవసేతి ౩.
౯. ఆత్మభువాం - ఆంగీరస భారద్వాజబార్హస్పత్య మంత్రవర ఆత్మభువేతి ౫. (నవానాం భరద్వాజానామవివాహః)

అథకేవలాంగీరసాః - ౧౨.

౧- ౧. హారితానాం ఆంగీరసాంబరీష యౌవనాశ్వేతి ౩
,, ౨. మాంధాతృ ఆంబరీష యౌవనాశ్వేతి ౩.
౨- ౩, కుత్సానాం - ఆంగీరస మాంధాతృకౌత్సేతి ౩.
౩- ౪. కణ్వానాం - ఆంగీరస ఆజమీఢకాణ్వేతి ౩.
౫. ఆంగీరసఘోరకాణ్వేతి ౩.
౪- ౬. రథీతరాణాం - ఆంగీరస వైరూపరాథీతరేతి ౩.
,, ౭. ఆంగీరస వైరూపపార్షదశ్వేతివా ౩.
,, ౮. అష్టాదంష్ట్ర పార్షదశ్వవైరూపేతివా ౩.
౫ ౯. ముద్గలానాం - ఆంగీరసభార్మ్యశ్వమౌద్గల్యేతి ౩.
,, ౧౦. తార్క్ష్యభార్మ్యశ్వమౌద్గల్యేతి ౩.
,, ౧౧. ఆంగీరస - తార్క్ష్యమౌద్గల్యేతి ౩.
౬-౧౨. విష్ణువృద్ధానాం- ఆంగీరసపౌరుకుత్స త్రాసదస్యేతి. ౩.

ఏషాం స్వగణం విహాయసర్వైర్వివాహో భవతి.
హారితకుత్సయోస్తు నభవతి ఆంగీరసః (౪౦)

అథాత్రిగణే— (౪)

౧- ౧. ఆత్రేయానాం. ఆత్రేయఅర్చనానస,శ్యావాశ్వేతి. ౩.
౨- ౨. వాద్భుతకానాం-ఆత్రేయ - అర్చనానసవాద్భుతకేతి. ౩.

,, ౩. ధనంజయానాం- ఆత్రేయ- అర్చనానసధానంజయేతి.౩
౩- ౪. గవిష్ఠిరాణాం- ఆత్రేయ- అర్చనానస గవిష్ఠిరేతి. ౩.
,, ౫. ఆత్రేయగావిష్ఠిర పౌర్వాతిథేతి. ౩,
౪- ౬. ముద్గలానాం- ఆత్రేయ- అర్చనానస పౌర్వాతిథేతి. ౩.
,, ౭. వామరథ్యానాంసుమంగళానాం బైజవాపానాంచఆత్రేయ అర్చనానస ఆతిథేతి, ౩.
,, ౮. ఆత్రేయ అర్చనానసగావిష్ఠిరేతివా. ౩
,, ౯. సుమంగళానాం - అత్రిసుమంగళశ్యావాశ్వేతి.౩.(కేచిత్
,, ౧౦. అత్రేః పుత్రికా పుత్రాణాం ఆత్రేయ వామరథ్య పౌత్రికేతిఅత్రీణాందశానాం సర్వేషామ వివాహ.

అథవిశ్వామిత్రగణే. (౧౦)

౧- ౧. కుశికానాం- విశ్వామిత్ర దేవరాత ఔదలేతి ౩.
౨- ౨. లోహితానాం- విశ్వామిత్ర అష్టకలోహితేతి. ౩.
౩. వైశ్వామిత్ర మాధుచందస అష్టకేతివా. ౩.
౪. విశ్వామిత్ర అష్టకేతి ౨
౩- ౫. రౌక్షకాణాం- వైశ్వామిత్ర గాధినరైవణేతి. ౩.
౬. వైశ్వామిత్ర గాథినరైవణేతి. ౩.
౭. వైశ్వామిత్ర రౌక్షక రైవణేతి. ౩.
౪- ౮. కామకాయనానాం- వైశ్వామిత్ర. దేవశ్రవ సదైవతరసేతివా ౩
౫- ౯. అజానాం- వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛంద సాజేతి. ౩.
౧౦. వైశ్వామిత్ర అశ్మరథవాధూలేతివా. ౩.
౬- ౧౧. అఘమర్షణానాం- వైశ్వామిత్ర అఘమర్షణ కౌశికేతి. ౩

౭- ౧౨. పూరణానాం- వైశ్వామిత్ర పూరణేతి. ౨.
 ౧౩. వైశ్వామిత్ర దేవరాత పూరణేతి వా. ౩.
౮- ౧౪. ఇంద్రకాశికానాం- విశ్వామిత్రఇంద్ర కాశికేతి
౯- ౧౫. ధనంజయానాం- విశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందస ధనంజయేతి. ౩.

 ౧౬. వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందస అఘమర్షణేతివా. ౩.
౧౦- ౧౭. కఠానాం- వైశ్వామిత్ర కాత్యోత్కీలేతి. ౩.
 ౧౮. రౌహిణానాం- వైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసరౌహిణేతి. ౩.
 ౧౯. రేణూనాం- వైశ్వామిత్ర గాథినరైణవేతి. ౩.
 ౨౦. వేణూనాం- వైశ్వామిత్ర గాథిన రైణవేతి. ౩.
 ౨౧. జహ్నూనాం- వైశ్వామిత్ర శాలంకాయన కౌశికేతి. ౩.
 ౨౨. ఆశ్మరథ్యానాం- వైశ్వామిత్ర ఆశ్మరథ్య వాధూలేతి. ౩
 ౨౩. ఉదవేణూనాం- వైశ్వామిత్ర గాథిన వైణవేతి. ౩.

సప్తదశబోధాయనోక్తాః-షడాశ్వలాయనోక్తాః మాత్స్యే.
ఏషాంవిశ్వామిత్రాణా మవివాహః.

అథకశ్యపగణే

౧- ౧. నిధ్రువాణాం- కాశ్యప ఆవత్సార నైధ్రువేతి. ౩. .
౨- ౨. కశ్యపానాం- కాశ్యప ఆవత్సార అసితేతి. ౩,
౩- ౩. రేభాణాం- కాశ్యపావత్సారరైభ్యేతి. ౩.
౪- ౪. శండిలానాం- కాశ్యపశాండిల్యేతి. ౨.
 ౫. కాశ్యపదేవలేతి. ౨.
 ౬. కాశ్యపాసితేతి, ౨.

 ౭. శాండిలాసితదేవలేతి. ౩
 ౮. కాశ్యపఅసిత దేవలేతివా. ౩
 ౯. దేవలాసితేతివా. ౨.

ఏషాంకశ్యపానామవివాహః.

౫— కాశ్యపేషు లౌగాక్షీణాంతు.
 ౧. కాశ్యపావత్సారవాసిష్ఠేతి. ౩.
 ౨. కాశ్యపావత్సారాసితేతివా. ౩
ఏతేద్విగోత్రాః అహర్వసిష్ఠాః- నక్తంకశ్యపాః.
ఏషాంవసిష్ఠైఃకాశ్యపైశ్చ అవివాహః॥

అథ వసిష్ఠగణే.

౧- ౧. వసిష్ఠానాం- వాసిష్ఠ ఇంద్రప్రమద ఆభరద్వస్వేతి. ౩.
 ౨. వాసిష్ఠేత్యేకో వా. ౧.
౨- ౩. కుండినానాం- వాసిష్ఠమైత్రావరుణ కౌండిన్యేతి. ౩.
౩- ౪. ఉపమన్యూనాం- వాసిష్ఠఇంద్రప్రమద ఆభరద్వస్వేతి. ౩.
 ౫. వాసిష్ఠాభరద్వస్వింద్రప్రమదేతి. ౩.
౪- ౬. పరాశరాణాం- వాసిష్ఠశాక్త్య పారాశర్యేతి. ౩.
౫- ౭. జాతూకర్ణ్యానాం- వాసిష్ఠ అత్రిజాతూకర్ణ్యేతి. ౩
వాసిష్ఠానాంసర్వేషామవివాహః ౧.
జాతూకర్ణ్యానాంతు వాసిష్ఠైః అత్రిభిశ్చఅవివాహః.
ద్విగోత్రైక్యాత్ .

అథాగస్త్యగణే.

౧- ౧. ఇధ్మవాహానాం- అగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుతేధ్మవాహేతి ౩.
 ౨. అగస్త్యేత్యేకో వా ౧.

౨-౩. సోమవాహానాం - ఆగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత సోమవాహేతి ౩
౩-౪. సాంభవాహానాం-ఆగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుతసాంభవాహేతి ౩.
౪-౫. యజ్ఞవాహానాం - ఆగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత యజ్ఞవాహేతి ౩.
౬. సారవాహానాం - ఆగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత సారవాహేతి ౩.
౭. దర్భవాహానాం - ఆగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత దర్భవాహేతి ౩.
౮. అగస్తీనాం - ఆగస్త్య మాహేంద్ర మాయోభువేతి ౩
౯. పూర్ణమాసానాం - ఆగస్త్యపౌర్ణమాస పారణేతి ౩.
౧౦. హిమోదకానాం - ఆగస్త్యహైమవర్చిహైమోదకేతి ౩.
౧౧. పాణికానాం - ఆగస్త్య వైనాయకపాణికేతి ౩.

అగస్తీనాం సర్వేషామవివాహః సారవాహాదయః క్వచిత్॥

ఆథద్విగోత్రాః॥

౧. శౌంగానాం శైశిరీణాంచ - ఆంగీరస బార్హస్పత్యభారద్వాజ కాత్యఆక్షీలేతి ౫.
౨. ఆంగీరసబార్హస్పత్యభారద్వాజ శౌంగశైశిరీతి ౫.
౩. ఆంగీరస కాత్యఆక్షీలేతి ౩.
ఏషాంభరద్వాజైః విశ్వామిత్రైశ్చ వివాహః॥
౧. కపిలానాం - కతానాం - సంకృతిపూతిమాషాదీనాంచ ఆంగీరస గౌరవీతసాంకృత్యేతి ౩.
౨. శాక్త్యగౌరవీతసాంకృత్యేతి ౩.
ఏషాం స్వగణస్థైః వసిష్ఠైః శౌంగశైశిరైః లౌగాక్షిభిశ్చ వివాహః గణత్రైక్యాత్
౧. లౌగాక్షీణాం - వసిష్ఠైః కశ్యపైశ్చవివాహఃఇతికేచిత్ ౩.

౧. దేవరాతస్యజామదగ్న్యైః విశ్వామిత్రైశ్చ వివాహ ఇతి కేచిత్ ౩.
౧. దేవరాతౌద్వ్యేకో జామదగ్న్యః సభవతి.
కింతు ఆంగీరసః తస్మాత్ దేవరాతస్య జామదగ్న్యైన వివాహోభవత్యేవ - భార్గవస్య దేవరాతస్య చ భార్గవైర వివాహః.
౧. ధనంజయానాం విశ్వామిత్రైరత్రిభిశ్చ వివాహః
౧. జాతూకర్ణ్యానాం వసిష్ఠైరత్రిభిశ్చవివాహః॥

స్మృత్యర్థసారే - కపిగర్గభారద్వాజాః మిథో రాహూయణా ద్విజాః। నోద్వహేయుస్సగోత్రత్వాత్ప్రవరైక్యాచ్చకుత్రచిత్॥

నిర్ణయసింధౌ - యద్యపి ప్రవరమంజర్యామిదముక్తం - తథాపి - భృగ్వంగిరోగణేషుతు తథావివాహోభవత్యేవా - బహ్వృచపరిశిష్టే బోధాయనేన భృగ్వంగిరోగణయోఃవ్యావర్తితత్వాత్. చతుర్వింశతిమతే భృగువచనేన తత్తత్తాత్పర్య క్రమాగత దేశ కులాచారాణామనుసర్తవ్యత్వ విధానాత్॥ సర్వత్రవ్యవస్థాపక వచనంతు - పంచానాం త్రిషు సామాన్యాదిత్యాది.

ఊనపంచాశ దేవైషాంప్రవరాఋషిదర్శనాత్॥
గోత్రాణాంతు సహస్రాణి ప్రయుతాన్యర్బుదానిచ॥

భృగుః ౫.

జమదగ్నిః.	వీతహవ్యః.	గృత్సమదః.	వాధ్ర్యశ్వః.	వైన్యః.
జమదగ్నిః వత్సః శ్రీవత్సః చ్యవనః ఆప్నువానః ఔర్వః సావర్ణిః జీవంతిః దేవరాతః ఈశాయనః జాబాలిః వీరః హిత్యవటః మండుః ప్రాచీనయోగ్యః ఆర్ష్టిషేణః అనూపకః ౧౭.	వీతహవ్యః ఆయాస్యః మానః లోకః వాధూళః సావేదః ౬	గృత్సమదః శౌనః ౨	వాధ్ర్యశ్వః మిత్రయువః ౨	వైన్యః పార్థః ౨

౭ భృగవః	౫ వసిష్ఠాః	౧ తతాః	౧ దేవరాతః
౩ ఆంగిరసః	౪ అగస్త్యాః	౧ సంకృతయః	౧ ధనంజయాః
౪ అత్రయః	౧ శౌంగాః	౧ పూతిమాషాః	౧ జాతుకర్ణ్యాః
౧౦ విశ్వామిత్రాః	౧ శైశిరిణః	౧ లౌగాక్షయః	
౫ కశ్యపాః	౧ కపిలాః	౧ దేవరాతః	

అత్రిః ౧	విశ్వామిత్రః ౧	కశ్యపః ౧	వసిష్ఠః	అగస్త్యః ౧
	త్రః	కశ్యపః	వసిష్ఠః	అగస్త్యః.
అత్రిః. అనేనసః. శ్యావాశ్వః. వామరథ్యః. గవిష్ఠిరః. ధనంజయః. సుమంగళః. అతిథిః. బీజవాపీ. ౯	విశ్వామిత్రః. దేవరాతః. మనుః. తంతుః. ఔలవః. వాలవః. చకితః. ఉలూకః. యాజ్ఞ్యవల్క్యః ఔదలః. బృహదగ్నిః. కులబీజః. శలలిః. బభ్రుః. లోహితః, శాలంకాయనః. హారీత్యః. కామకాయనః. పూరణః. శాలావతః. అగ్నిదైవత్యః. శ్రౌమతిః. కౌశికః. అష్టకః. ఆజ్యః. మధుచ్ఛందః ౨౬	కశ్యపః. రేభః. రైభః. శాండిల్యః, దేవలః. అసితః. సంకృతిః, పూతిమాషః. అవత్సారః. నైధ్రువః. ౯ దేవశ్రవాః. ౨౭ ధనంజయః. సూనుః. పనసః. ధూమ్రః. జఠరః. హావ్యకః. సాలవాః. శృంగాః. కతాః. శైశిరాః. అఘమర్షణః. ౩౭	వసిష్ఠః. ఇంద్రప్రమదః. ఆభరద్వసుః. సంకృతిః. కౌండిన్యః. పూతిమాషః. గోరవీతః. పరాశరః. మైత్రావరుణః శక్తిః. ఉపమన్యుః. ౧౧	అగస్త్యః. దార్ఢ్యచ్యుతిః. ఇధ్మవాహః. ౩

అంగిరాః ౮.

గౌతమః.	భరద్వాజః.	కపిః.	హారితః.	కణ్వః.	విరూపః.	మౌద్గల్యః.	విష్ణువృద్ధః.
గౌతమః.	భరద్వాజః.	కపిః,	హారితః.	కణ్వః.	విరూపః.	మౌద్గల్యః.	విష్ణువృద్ధః.
ఆయాస్యః.	ఋక్.	అమహీయ్.	యవనాశ్వః.	అజామీఢః.	అష్టాదంష్ట్రిః,	తక్షుః.	పౌరుకుత్స్యః.
ఔతిథ్యః.	అగ్నిః.	ఔరుక్షయః.	మాంధాతా.	౨	పృషదశ్వః.	భార్మ్యశ్వః.	త్రసదశ్వః.
ఔశిజః.	వైశ్యః.	౩	కౌత్సః.		రథీతరః.	౩	శతః.
కాశీవాందనః.	ఉపార్జాయనిః.		అంబరీషః.		౪		మమర్షణః.
బృహదుక్షః.	శిశిరః.		దర్భపింగః.				భద్రణః.
వామదేవః.	శృంగః.		శంఖః.				బాదరాయణః.
౭	ఋక్షః.		భీమః.				సాత్యకామః.
	వాందనః.		౮				విరూపః.
	బృహస్పతిః.						గవిః.
	సర్వః.						సాత్యకిః.
	స్తంబః.						అరుణిః.
	కపిః.						నితుండిః.
	మాతః.						౧౩
	వచసః.						
	గార్గ్యః.						
	శైన్యః. ౧౭						

శ్రీగురుభ్యోనమః.

అథాపస్తంబ ప్రవరఖణ్డః.

ప్రవరాన్వ్యాఖ్యాస్యామ ఆర్షేయం వృణీతేబన్ధోరేవనైత్యథో సన్తత్యా ఇతి విజ్ఞాయతేన దేవైర్నమనుష్యై రార్షేయంవృణీత ఋషిభిరేవార్షేయం వృణీతఇతి విజ్ఞాయత ఆర్షేయమనువ్యా చష్టర్షిణాహిదేవాః పురుషమను బుధ్యంతఇతి విజ్ఞాయతేయో వాస్యస్సన్న థాస్యస్యార్షేయేణ ప్రవృణీతేసవా అస్యతదృషిరిష్టం వీతం వృంక్తఇతి విజ్ఞాయతేత్రీన్వృణీతే మన్త్రకృతో వృణీతేయథర్షి మంత్రకృతో వృణీతఇతి విజ్ఞాయతేత్రై కేషామేవకం వృణీతేద్వౌవృణీతే త్రీన్వృణీతేనచతురో వృణీతేనపంచాతి ప్రవృణీతఇతి విజ్ఞాయతఇత ఊర్ధ్వానధ్వర్యు వృణీతేముతోర్వాచోహోతేతి విజ్ఞాయతే పురోహితస్య ప్రవరేణరాజా ప్రవృణీతఇతి విజ్ఞాయతే భృగూణామేవాగ్రేవ్యాఖ్యాస్యామో జామదగ్న్యావత్సాస్తేషాం పంచార్షేయో భార్గవచ్యావనాప్నవానౌర్వజామదగ్న్యేతి జమదగ్నివదూర్వవదప్నవానవచ్చ్యవనవద్భృగువదితి త్ర్యార్షేయముహైక భార్గవౌర్వజామదగ్న్యేతి జమదగ్నివదూర్వవద్భృగువదిత్యేవమేవావికృత స్సార్వవర్ణిజీవంతి జాబాలైయతిశాయన వైరోహిత్యావటవందూషాచీన యోగ్యానామథార్ష్టిషేణానాం పంచార్షేయో భార్గవచ్యావనాప్నవానార్ష్టిషేణానూపేత్యనూపవదార్ష్టిషేణవదప్నవానవచ్చ్యవనవద్భృగువదితి త్ర్యార్షేయముహైక భార్గవార్ష్టిషేణానూపేత్యనూపవదార్ష్టిషేణవద్భృగువదితి. ॥౧॥

అథ వైతహవ్యా యాస్కావాధూల మౌనమౌకాస్తేషాం త్ర్యార్షేయోభార్గవవైతహవ్యసావేదసేతిస వేదోవద్వీతహవ్య వద్భృగువదిత్యథగాత్సమదా శ్శునకాస్తేషామేకార్షేయోగాత్సమదేతిహోతా గృత్సమదవ దిత్యధ్వర్యురథవాధ్ర్యశ్వామిత్రయువాస్తేషామేకార్షేయోవాధ్ర్యశ్వేతి హోతావధ్ర్యశ్వవ దిత్యధ్వర్యురథవైన్యాః పార్థాస్తేషాం త్ర్యార్షేయోభార్గవవైన్యపార్థేతి పృథువద్వేనవద్భృగు వదితీమే భృగవోవ్యాఖ్యాతా అథాంగిరసాయాస్యా గౌతమాస్తేషాం త్ర్యార్షేయ ఆంగిరసాయాస్య గౌతమేతి గౌతమవదయాస్య వదంగిరోవదిత్యథౌచథ్యా గౌతమాస్తేషాం త్ర్యార్షేయ ఆంగిరసౌచథ్య గౌతమేతి గౌతమవదుచథ్యవ దంగిరోవదిత్యథౌశిజాగౌతమాస్తేషాం త్ర్యార్షేయ ఆంగిరసౌశిజ కాక్షీవతేతి కక్షీవద్వదుశిజవ దంగిరోవదిత్యథ వామదేవా గౌతమాస్తేషాం త్ర్యార్షేయ ఆంగిరస వామదేవ బార్హదుక్థేతి బృహదుక్థవద్వామదేవ వదంగిరోవదిత్యథ భరద్వాజానా

త్ర్యార్షేయ ఆంగీరస బార్హస్పత్య భారద్వాజేతి భరద్వాజవద్బృహస్పతి వదంగిరోవదిత్యేవ ఏవావికృతః ॥౨॥

శుఙ్గాశైశిరేయాణాం సర్వేషాంచ స్తంబ స్తంభ శబ్దానామథద్వ్యాముష్యాయణానాం కులానాంయథా శుంగాశైశిరయో ర్భరద్వాజాశ్శుంగాః కతాశ్శైశిరయస్తేషాం పంచార్షేయ ఆంగీరస బార్హస్పత్య భారద్వాజ కాత్యాక్షీలేత్యలవత్కతవద్భరద్వాజ వద్బృహస్పతి వదంగిరోవదితి త్ర్యార్షేయముహైక ఆంగీరస కాత్యాక్షీలేత్యక్షీలవత్కతవదంగిరో వదిత్యథకషాణాం పంచార్షేయ ఆంగీరస బార్హస్పత్య భారద్వాజ వాందనమాతవచసేతి మతవచోవద్వందన వద్భరద్వాజవద్బృహస్పతి వదంగిరోవదిత్యథగర్గాణాం త్ర్యార్షేయ ఆంగీరస గార్గ్యశైన్యేతి శినివద్గర్గవదంగిరోవదితి భారద్వాజము హైక ఆంగీరసస్థానే భారద్వాజగార్గ్యశైన్యేతి శినివద్గర్గ వద్భరద్వాజ వదిత్యథ కపిలానాం త్ర్యార్షేయ ఆంగీరసాముహైయ్యోరుక్షయ్యేత్యురుక్షయ్య వదముహైయ్య వదంగిరోవదిత్యథ హరితానాం త్ర్యార్షేయ ఆంగీరసాంబరీష యౌవనాశ్వేతి యువనాశ్వ వదంబరీష వదంగిరోవదితి మాన్ధాతారముహైక ఆంగీరసస్థానే మాన్ధాత్రాంబరీష యౌవనాశ్వేతి యువనాశ్వవదంబరీషవన్మాంధాతృవదితి ॥౩॥

అథకుత్సానాంత్ర్యార్షేయ ఆంగీరసమాన్ధాతృకౌత్సేతి కుత్సవన్మాంధాతృవదంగిరోవదిత్యథాజమీఢాః కణ్వాస్తేషాం త్ర్యార్షేయ ఆంగీరసాజమీఢకాణ్వేతి కణ్వవదజమీఢవదంగిరోవదిత్యథ విరూపారథీతరాస్తేషాంత్ర్యార్షేయ ఆంగీరస వైరూపాపార్షదశ్వేతిపృషదశ్వవద్విరూపవదం గిరోవదిత్యష్టాదంష్ట్రముహైక ఆంగీరసస్థాన అష్టాదంష్ట్రవైరూప పార్షదశ్వేతిపృషదశ్వ వద్విరూపవదష్టా దంష్ట్రవదిత్యథ ముద్గలానాంత్ర్యార్షేయ ఆంగీరసభార్మ్యశ్వమౌద్గల్యేతిముద్గలవద్భృమ్యశ్వవదంగిరోవదితి తార్క్ష్యముహైకఆంగీరసస్థానే తార్క్ష్యభార్మ్యశ్వమౌద్గల్యేతిముద్గలవద్భృమ్యశ్వవత్తృక్షవదిత్యథవిష్ణువృద్ధానాంత్ర్యార్షేయఆంగీరసపౌరుకుత్స్యత్రాసదస్యేతిత్రసదస్యవత్పురుకుత్సవదంగిరోవదిత్యేవ ఏవావికృతశ్శఠ మర్షణ భద్రణ మద్రణ బాదరాయణౌపమిత్యాపగవిసాత్వికిసాత్వికాముష్యాయణినితుందినానామథాత్రిణాంత్ర్యార్షేయఆత్రేయార్చనానసశ్యావాశ్వేతిశ్యావాశ్వవదర్చనానసవదత్రివదిత్యథగవిష్ఠిరాణాంత్ర్యార్షేయ ఆత్రేయార్చనానసగావిష్ఠిరేతిగవిష్ఠిరవదర్చనానస వదత్రివదిత్యథధనంజయానాం త్ర్యార్షేయ ఆత్రేయార్చనానసధానంజయేతి ధనంజయ వదర్చనానసవదత్రివదిత్యథాతిథ్యానాంత్ర్యార్షేయ ఆత్రేయార్చనానసాతిథ్యేత్యతిథివదర్చనానసవదత్రివదిత్యేవ ఏవావికృతోవామరథ్యసౌమంగల బీజవాపినాం ॥ ౪ ॥

అథ విశ్వామిత్రాణాం దేవరాతాశ్చికితమనుతంతౌలకి బాలకియాజ్ఞవల్క్యౌలూకాబృహదగ్నిబభ్రుశాలలిశాలా వతశాలం కాయనకాలబవాస్తేషాంత్ర్యార్షేయో వైశ్వామిత్ర దైవరాతౌదలేత్యుదలద్దేవరాతవద్విశ్వామిత్రవదిత్యథశ్రౌమతకామకాయనానాంత్ర్యార్షేయోవైశ్వామిత్ర దైవశ్రవసదైవతరసేతి దేవతరస వద్దేవశ్రవోవద్విశ్వామిత్ర వదిత్యజానాం త్ర్యార్షేయోవైశ్వామిత్ర మాధుచ్ఛందసాజ్యేత్యజవన్మధుచ్ఛందోవద్విశ్వామిత్ర వదిత్యథ మాధుచ్ఛందసా ఏవధానంజయాస్తేషాం త్ర్యార్షేయోవైశ్వామిత్రమాధుచ్ఛందసధానంజయేతి ధనంజయ వన్మధుచ్ఛందోవ ద్విశ్వామిత్రవదిత్యథాష్టకాలోహితాస్తేషాం ద్వ్యార్షేయో వైశ్వామిత్రాష్టకేత్యష్టకవద్విశ్వామిత్రవదిత్యథపూరణాః పరిధాపయన్త్యస్తేషాం ద్వ్యార్షేయో వైశ్వామిత్ర పౌరణేతి పూరణ వద్విశ్వామిత్ర వదిత్యథకతానాంత్ర్యార్షేయో వైశ్వామిత్ర కాత్యాక్షీలేత్యక్షీలవత్కతవద్విశ్వామిత్రవదిత్యథాఘమర్షణాః కుశికాస్తేషాం త్ర్యార్షేయో వైశ్వామిత్రాఘమర్షణ కౌశికేతి కుశికవదఘమర్షణవద్విశ్వామిత్రవదిత్యథకశ్యపానాం త్ర్యార్షేయః కాశ్యపావత్సారనైధ్రువేతి నిధ్రువవదవత్సారవత్కశ్యప వదిత్యథరేభాణాం త్ర్యార్షేయః కాశ్యపావత్సారరైభేతి రేభవదవత్సారవత్కశ్యపవదితి ॥౫॥

అథ శణ్డిలానాం ద్వ్యార్షేయో దైవలాసితేత్యసితవద్దేవలవదితి త్ర్యార్షేయముహైకే కాశ్యప దైవలాసితేత్యసితవద్దేవలవత్కశ్యప వదితి ద్వ్యార్షేయాస్త్వేవం న్యాయే నైకార్షేయా వాసిష్ఠా అన్యత్ర పరాశరేభ్యో వాసిష్ఠేతి హోతావసిష్ఠవదిత్యధ్వర్యుస్త్ర్యార్షేయముహైకే వాసిష్ఠైంద్ర ప్రమద భారద్వసవేతి భరద్వసువదింద్రప్రమదవద్వసిష్ఠవదిత్యథ పరాశరాణాం త్ర్యార్షేయో వాసిష్ఠశాక్త్య పారాశర్యేతి పరాశర వచ్ఛక్తివద్వసిష్ఠవదిత్యథకుణ్డినానాం త్ర్యార్షేయో వాసిష్ఠ మైత్రావరుణ కౌండిన్యేతి కుణ్డినవన్మిత్రావరుణ వద్వసిష్ఠ వదిత్యథసంకృతిపూతిమాషాణాం త్ర్యార్షేయశ్శాక్త్య సాంకృత్య గౌరివీతేతి గురువీతవత్సంకృతి వచ్ఛక్తివదిత్యథాగస్త్యానామేకార్షేయ ఆగస్త్యేతి హోతాగస్త్యవదిత్యధ్వర్యుస్త్ర్యార్షేయ ముహైక ఆగస్త్య దార్ఢ్యచ్యుతైధ్మవాహేతీధ్మవాహ వద్దృఢచ్యుతి వదగస్త్యవదిత్యథ క్షత్రియాణాం యద్యుహసార్ష్ణీం ప్రవృణీరన్నేక ఏవైషాం ప్రవరో మానవైడా పౌరూరవసేతి పురూరవోవదిడావన్మనువదిత్యథయేషా మూహోమన్త్రకృతోసన్త్యస్య పురోహిత ప్రవరాస్తే ప్రవృణీరన్నథయేషాంస్యుర పురోహిత ప్రవరాస్తే సపురోహిత ప్రవరాస్తే ప్రవరాస్త్వేవం న్యాయేనైకార్షేయా విశోవాత్సప్రతిహోతావత్సప్రవదిత్యధ్వర్యురథాసంప్రజ్ఞాత బంధురాచార్యా ముష్యాయణ మనుప్రబ్రవీతాచార్యప్రవరం ప్రవృణీతాథహ తాణ్డిన ఏకార్షేయం సార్వవర్ణికం సమామనంతి మానవేతి హోతామనువదిత్యధ్వర్యుర్మానవ్యోహి ప్రజాఇతిహి బ్రాహ్మణమితిహి బ్రాహ్మణమ్ ॥౬॥

ఇత్యాపస్తంబప్రవరఖణ్డః

సంక్షేపముగా గోత్రనిర్ణయము వ్రాయఁబడును.

అందు (గోత్రలక్షణము) విశ్వామిత్రో జామదగ్ని ర్భరద్వాజోథ గౌతమః । అత్రిర్వసిష్ఠః కశ్యప ఇత్యేతే సప్తర్షయః ॥ అనఁగా నీయేడుగురును నగస్త్యునితో నెనమండ్రును వీరిసంతతియును ఆయా ఋషిగోత్ర మనఁబడును. అయినను వీరిలో భృగువును ఆంగీరసుఁడును లెక్కింపఁబడనందున, కేవల భార్గవులైన యాష్టిషేణుఁడు మొదలగు వారియందును కేవలాంగీరసులయిన హరితాదులందును నీగోత్రలక్షణము పట్టదు కాని ప్రవరైక్యముగుటచేతనే వివాహము కూడదని చెప్పవచ్చును. విచారింపఁగా "గోత్రాణాంతు సహస్రాణి ప్రయుతాన్యర్బుదానిచ" యనినట్లు గోత్రములనంతములుగనున్నవి. అయినను వాని తరగతులు నలువదితొమ్మిదే కానఁబడుచున్నవి. ఎట్లనిన అట్టి భేదములకు జ్ఞాపకమైన ప్రవరభేదములన్నియె గోచరమగుచున్నవి. ప్రవరలక్షణమేమనిన - గోత్రవంశ ప్రవర్తకులయిన ఋషులకు భేదము జూపెడు ఋషివిశేషులు ప్రవరులని సంక్షేపముగఁ దెలియునది. కనుక సమానగోత్రత్వము సమాన ప్రవరత్వమును వేఱువేఱుగ వివాహ ప్రతిబంధకములని తెలియునది. అందు ప్రవరసామ్యము రెండువిధములు ఏకప్రవరసామ్యము ద్విప్రవరసామ్యములని. అందు భృగ్వాంగీరస గణములు తప్ప నితరగణములందు నేక ప్రవరసామ్యము గూడ వివాహ ప్రతిబంధకము - కేవల భృగుగణమందును కేవలాంగీరస గణమందును నేక ప్రవరసామ్యము వివాహమునకు ప్రతిబంధకము కాదు. మఱి యేమనిన త్రిప్రవర గణములందు ద్విప్రవర సామ్యమును పంచప్రవరలందు ద్విత్రి ప్రవరసామ్యమును వివాహబాధకము - ఇందుకు ప్రమాణము. "పంచానాంత్రిషు సామాన్యా దవివాహస్త్రిషు ద్వయోః। భృగ్వంగిరో గణేష్వేవం శేషేష్వేకోపివారయేత్ ॥" అని

అనఁగా కేవల భృగ్వంగిరో గణములు తప్ప తక్కిన గణము లందొక ప్రవరఋషి సామ్యమున్నను వివాహము గూడదని జామదగ్న్య భృగుగణములందును గౌతమాంగిరోగణములందును, భారద్వాజాంగీరసులందును నేకప్రవరసామ్యమున్నను ప్రవరసామ్యమేమియు లేకున్నను, సగోత్రత్వమునుబట్టి యే వివాహనిషేధము- ఇఁక గోత్రముల ఏ ప్రవరలకు గణనచేయఁబడును. భృగు గణము లేదు, అంగిరోగణములు పదునేడు, అత్రిగణములు నాలుగు, విశ్వామిత్రగణములు పది, కశ్యప గణములు మూఁడు, వసిష్ఠగణములు నాలుగు. అగస్త్యగణములు నాలుగు, ఇట్లన్నియు గలిసి నలువది తొమ్మిది. అయినను సకల గ్రంథసమ్మతి సంగ్రహముచేత నధిక గణము లక్కడక్కడ నిరూపింపఁ బడియుండెను. భృగు గణము లేదు. ఏవనిన వత్సులు, విదులును, (ఈరెండు గణములు జామదగ్న్యగణములలోఁ గూడఁ జేరును.) ఆర్ష్టిషేణులు, ఆయస్కులు, మిత్రయువులు, వైన్యులు, శునకులు, నీయైదును కేవల భృగుగణములు. వెరసి యేడుగణములు - అందు వత్సగణములో మార్కండేయులు, మాండూకేయులు, మొదలుగ నూటరెంటికిపైఁగా వత్సగోత్రభేదములున్నవి. వీనికి అయిదుగురు ప్రవరఋషులు - భార్గవ - చ్యావన - ఆప్నవాన - ఔర్వ - జామదగ్న్య అని - భార్గవ - ఔర్వ - జామదగ్న్య - అని ముగ్గురైన నుండవచ్చును. భార్గవ - చ్యావన - ఆప్నవాన - యని ముగ్గురైననుండవచ్చును. ఇఁక విదులలో శైలులు అవటులునని ౨౦ కి పైగా విదగోత్రభేదములు వీనికి నైదుగురు ప్రవరులు- భార్గవ- చ్యావన - ఆప్నవాన - ఔర్వ - వైద - యని. భార్గవ - ఔర్వ - జామదగ్న్య యని ముగ్గురైన నుండవచ్చును. ఇఁక నార్ష్టిషేణులు - నైరృతులు - గ్రామాయణులు - మొదలుగ నిరువదికి పైగా నా

ష్ణిషేణ గోత్రభేదములున్నవి. వీనికి భార్గవ - చ్యావన - ఆప్నవాన - ఆర్ష్ణిషేణ - అనూప - యని యైదుగురు ప్రవరఋషులు. భార్గవ - ఆర్ష్ణిషేణ - అనూప యని ముగ్గురైన నుండవచ్చును. ఈమూఁడుగోత్రముల వారసగవత్స- విద - ఆర్ష్ణిషేణులకు - పరస్పరము వివాహకూడదు. ఇద్దఱు ముగ్గురు ప్రవరఋషులు కలిసియున్నారు. మొదటిరెండు గణములవారును జామదగ్న్యులగుటచే సగోత్రత్వముగూడనగును. విచారించినయెడ ద్విప్రవరార్ష్టిషేణులకు వత్సవిదులతో ద్విప్రవర సామ్యము లేదు. జామదగ్న్యత్వము లేదు! కనుక సగోత్రత్వమును లేదు. అయినను పంచప్రవరగతమైన ద్విప్రవరసామ్యమె వీరికి వివాహ ప్రతిబంధకము గావచ్చును. ఇట్లుముందును గ్రహించునది. వాత్స్యులకు భార్గవ - చ్యావన - ఆప్నవాన యని ముగ్గురు, వత్సపురోధసునకు భార్గవ - చ్యావన -ఆప్నవాన- వాత్స- పౌరోధస - యని యైదుగురు. బైజవనైమథితులకు- భార్గవ- చ్యావన - ఆప్నవాన - బైజవనైమథిత - యని యైదుగురు (ఈమూఁడు గోత్రములు క్వచిత్తుగానున్నవి.) వీనిలో పరస్పరమును, మీఁదఁజెప్పిన వత్స విదర్ష్ణిషేణులు ముగ్గురితోను వివాహముగూడదు. ఏమనిన త్రిప్రవరసామ్యమున్నది. ఇఁక ఆయాస్యులు - మానులు- మూకులు - మొదలుగా నేబదిమూఁడిటికంటె నధికముగా ఆయాస్య గోత్రభేదములు వీనికి - భార్గవ - వైతహవ్య - సావేదస యని మువ్వురు ప్రవరులు. ఇఁక మిత్రయువులు వైష్ట్యాయనులు సాఫిండినులు మొదలుగ ముప్పదికెక్కువ మిత్రయువులు వారికి భార్గవ - వాధ్ర్యశ్వ దివోదాస యని మువ్వురు ప్రవరులు. భార్గవ - చ్యావన- దైవోదాస యనియైన నుండవచ్చును. వాధ్ర్యశ్వయని యొక ఋషియైననుండును. ఇఁక వైన్యులు - పార్థులు - బాష్కలులు- శ్యేనులునని మూఁడు గణ

ములే వీరికి భార్గవ - వైన్య - పార్థ - యని మువ్వురు ప్రవరులు. ఇఁక శునకులు- గార్త్సమదులు- యజ్ఞపతులు నని మొదలుగ బదునేడిటికంటె నధికముగ శునకగోత్రభేదములు. వీనికి శౌనకయని యైనను గార్త్సమదయని యైన నొకఁడే ప్రవరఋషి కొన్నిటికి, భార్గవ - గార్త్సమదయని యిద్దరైన నుందురు. భార్గవ - శౌనహోత్ర - గార్త్సమదయని మువ్వురైన నుండవచ్చును. ఆయాస్యమిత్రయు వైన్యశునకులకు తమతమ గణములను విడచి పరస్పరమును మీఁదఁజెప్పిన జామదగ్న్యవత్సాదులతోడను వివాహము కావచ్చును. ఏకప్రవర సామ్యమున్నను ద్విత్రి ప్రవరసామ్యము లేకుండుటచేత నిషేధము లేదు. భృగుగణములందేక ప్రవరసామ్యము బాధకముగాదని మీఁదఁజెప్పఁబడినది. జామదగ్న్యులగుటచే సగోత్రత్వముగూడ లేదు. మిత్రయువులకుమాత్ర మొకపక్షమందు ద్విప్రవరసామ్యమున్నందున త్రిప్రవరులైన వత్సాదులతో వివాహము గూడదని కొందఱు ఆ ప్రవరపక్షము గ్రహించువారికి వివాహము లేదందురు. పక్షాంతరము గ్రహించు మిత్రయువులకు వివాహముగూడునని యితరులచే గొన్నిఁటిలో రెండుగణము లధికముగ జెప్పఁబడినవి. అందు వేదవిశ్వజ్యోతిషులకు భార్గవ- వేద - వైశ్వజ్యోతిషయని ముగ్గురు ప్రవరులు శాఠర మాఠరులకు భార్గవ - శాఠర మాఠరయని ముగ్గురు. ఈ రెండు గణములకుఁ బరస్పరమును మీఁదఁజెప్పిన యందఱితోను వివాహముగూడదు. ఇట్లేడు భృగుగణములు నిరూపింపఁబడినవి.

ఇఁక నాంగిరసుఁడు.

వారు మూఁడువిధములు. గౌతములు - భారద్వాజులు- కేవలులు నని అందు గౌతమాంగిరసులు పదిగణములు ఆయాస్యులు- శారద్వతులు - కౌమండులు - దీర్ఘతమసులు - కరేణుపాలు

లు - వామదేవులు - ఔశనసులు - రాహూగణులు - సోమరాజకులు - బృహదుక్థులునని అంధాయాస్యులు శ్రోణివేధులు - మూర్ధరథులు మొదలుగా బమనెనిమిదికంటె నధికముగను ఆయాస్యగోత్రభేదములు వానికి ఆంగీరస - ఆయాస్య - గౌతమయని ముగ్గురు ప్రవరఋషులు. ఇక శారద్వతులు - అభిజితులు - రౌహిణ్యులు మొదలుగ డెబ్బదికంటె నధికముగ శారద్వత గోత్రభేదములున్నవి, వానికి ఆంగీరస - గౌతమ - శారద్వత యని ముగ్గురు ప్రవరులు.

ఇక కౌమండులు.

కౌమండులు - మామంధరేషణులు - మాసురాక్షులునని మొదలుగ పదింటికధికముగ కౌమండ గోత్రభేదములు వానికి ఆంగీరస - ఔచథ్య - కాక్షీవంత - గౌతమ - కౌమాండయని యైదుగురు ప్రవరులు. ఆంగీరస - ఔచథ్య - గౌతమ - ఔశిజ - కాక్షీవంత - యనియు గలదు. ఆంగీరస ఆయాస్య - ఔశిజ - గౌతమ - కాక్షీవంత యనియైన నుండును. ఆంగీరస - ఔశిజ - కాక్షీవంత యని ముగ్గురైన నుండుదురు. ఆంగీరస - ఔచథ్య - కాక్షీవంతయనియైనను - ఔచథ్య - గౌతమ - కౌమండయని యైన నుండుదురు.

ఇక దీర్ఘతమసులు.

గౌతములు - వారికి ఆంగీరస - ఔచథ్య కాక్షీవంత గౌతమ దీర్ఘతమసయని యైదుగురు ప్రవరులు. ఆంగీరస - ఔచథ్య - దీర్ఘతమసయని ముగ్గురైననుండుదురు.

కరేణుపాలులు.

వాస్తవ్యులు - శ్వేతయులు - మొదలుగ నేడిటికంటె నధికముగ గరేణుపాల గోత్రభేదములు, వానికి ఆంగీరస గౌతమ - కరేణుపాలయని ముగ్గురు ప్రవరులు. ఇక వామదేవులకు ఆంగీరస వామదేవ - గౌతమయని - ముగ్గురు ప్రవరులు. ఆంగీరస - వామదేవ - బాహాదుక్థ యని యైన నుండవచ్చును.

ఇక ఔశనసులు.

దిశ్యులు - ప్రశస్తులు నని మొదలుగ తొమ్మిదికంటె నధికముగ - ఔశనసగోత్రభేదములు. వానికి ఆంగీరస - గౌతమ - ఔశనస యని ముగ్గురు ప్రవరులు. రాహూగణుల కాంగీరస రాహూగణ గౌతమ యని ముగ్గురు ప్రవరులు. సోమరాజకులకు నాంగీరస సోమరాజక గౌతమయని ముగ్గురు ప్రవరులు. బృహదుక్థులకు నాంగీరస - బార్హదుక్థ - గౌతమయని ముగ్గురు ప్రవరులు. ఇట్లు పదిగణముల గౌతములు. ఒకానొకచో మఱి రెండుగణము లధికముగనున్నవి. ఎట్లనిన, ఉచథ్యుల కాంగీరస ఔచథ్య - గౌతమ యనియు. రాఘువుల కాంగీరస - రాఘువ - గౌతమయనియు ముగ్గురేసి ప్రవరులు. ఇట్లు గౌతమ గణములకన్నిటికిఁ బరస్పర వివాహముగూడదు. ఏమనిన సగోత్రత్వమును, దరుచుగా ద్విత్రి ప్రవరసామ్యమునున్నవి. ఇక నంగిరోగణమందు రెండవగణమైన భరద్వాజుఁడు- భారద్వాజులు - గర్గులుఋక్షులు - కపులుకని వారు నాలుగువిధములవారు. అందు భారద్వాజులు - క్షౌమ్యాయణులు - దేవాశ్వులునని మొదలుగ నూటయిరువదికంటె నెక్కుడుగ భారద్వాజ గోత్రభేదములు. వానికి ఆంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ అని ముగ్గురు ప్రవరును; గర్గులు సాంభరాయణులు సజీనులు మొదలుగ నేబదికంటె నెక్కుడు గర్గగోత్రభేదములున్నవి. వాని కాంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ - శైన్య గార్గ్యయని యైదుగురు ప్రవరులు. ఆంగీరస - శైన్య - గార్గ్యయని ముగ్గురైనను - ఆంగీరస - గార్గ్య - శైన్యయని యైననుండవచ్చును. భారద్వాజ - గార్గ్య - శైన్యయని ముగ్గురైనను గావచ్చును. గర్గభేదులకు ఆంగీరస - తైత్తిర - కాపిభువయని ముగ్గురు ఋషులు రౌక్షాయణులు - కపిలులు మొదలుగ తొమ్మిదికంటె అధికముగ ఋక్ష

గోత్రభేదములు. వాని కాంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ - వాంధన్న - మాతవచస యని యేడుగురు. ఆంగిరస - వాందన - మాదవచస - యని మువ్వురేనను ప్రవరులు.

ఇక కపులు.

[illegible] భరద్వాజ [illegible] కాంగీరస [illegible] భారద్వాజ [illegible] రథీతర [illegible] విష్ణువృద్ధ [illegible]

హారితులు.

సౌభాగులు - నయ్యగవులు - మొదలుగ నిరువది రెంటికంటె నధికములు హారిత గోత్రభేదములున్నవి. వాని కాంగీరస - అంబరీష - యౌవనాశ్వ యని ముగ్గురు ప్రవరులు. మొదట మాంధాత[illegible] [illegible]టయు గలదు.

కుత్సులకు,

ఆంగీరస । మాంధాత - కౌత్సయన ప్రవరులు.

ఇక కాణ్వులు.

[illegible] భాష్య [illegible] మొదలుగా [illegible] నధికములు కాణ్వగోత్రభేదములున్నవి. వాని కాంగీరస - అజమీఢ - కాణ్వాయని ముగ్గురు ప్రవరులు. ఆంగీరస [illegible] కాణ్వ యనియుం గలదు.

ఇక రథీతరులు.

హాస్తిదులు - నైతిరక్షులు మొదలుగ పదునాలుగుకంటె నధికము - రథీతరగోత్రభేదములు. వాని కాంగీరస - వైరూప - రథీతర - యని ముగ్గురు ప్రవరులు, ఆంగీరస - వైరూప - పార్షదశ్వ యనియు గలదు. ఆంగీరస - పార్షదశ్వ - వైరూప యనియు పఠింతురు.

ఇక విష్ణువృద్ధులు.

శఠులు - మర్షణులు నని మొదలుగా నిరువది యెనిమిదికంటె నధికములు. విష్ణువృద్ధగోత్రభేదములు. వాని కాంగీరస పౌరుకుత్స త్రాసదస్య యని ముగ్గురు ప్రవరులు.

ఇక ముద్గలులు.

సాత్యముగ్రులు హిరణ్యస్తంబులు మొదలుగ [illegible] కంటె నధికములు ముద్గలగోత్రభేదములున్నవి. వాని కాంగీరస [illegible] మౌద్గల్య యని ముగ్గురు ప్రవరులు. మొదట [illegible] ఆంగీరస [illegible] [illegible] జెప్పిన [illegible] [illegible] ఋషులలో గలియనందున దత్సంతతులకు సగోత్రము [illegible]

వరసామ్యమును లేదు, హరిత కుత్సగోత్రములకు మాత్రము వివాహముగూడదు. ఏమనిన నొక పక్షమందు ద్విప్రవరసామ్యమున్నది. ఇఁక అత్రులు నాలుగువిధములవారు - ఎట్లనిన అత్రులు గవిష్ఠిరులు వాద్భుతకులు ముద్గలులునని.

అందత్రులు.

భూమిసంజ్ఞకులు, ఛాందిసంజ్ఞకులు, మొదలుగ తొంబదినాలుగుగంటె నధికము లత్రిగోత్రభేదములు. వానికి ఆత్రేయ ఆర్చనానసశ్యావాశ్వయని ముగ్గురు ప్రవరులు.

ఇఁక కవిష్ఠురులు.

దక్షిసంజ్ఞకులు భలందనులు మొదలుగ నిరువదినాలుగు గవిష్ఠిరగోత్రభేదములు వానికి ఆత్రేయ ఆర్చనానసగావిష్ఠిరయని ముగ్గురు ప్రవరులు. ఆత్రేయగావిష్ఠిర - పౌర్వాతిథయని యైన నుండవచ్చును.

ఇఁక వాద్భుతకులు.

కాత్రేయ - అర్చనానస - వాద్భుతకయని ముగ్గురు. ఇఁక ముద్గలులుగాని సంధినామకులు అర్ణవులు మొదలుగ బదింటిలోఁగా ముద్గలగోత్రభేదములు. వాని కాత్రేయ అర్చనానస - పౌర్వాతిథయని ముగ్గురు. క్వచిత్తుగానతిథులు వామరథ్యులు ననియును మంగలులు నీజివాపులు ధనంజయులు నని యైదు గణములువాడఁబడి యధికముగనున్నవి. అందు మొదటి నాలుగింటికి నాత్రేయ - అర్చనానస అతిథయని ముగ్గురు. ఆత్రేయ - అర్చనానస - గవిష్ఠిరయని యైననుండవచ్చును. సుమంగలులకు అత్రి సుమంగల శ్యావాశ్వయనియు ముగ్గురు ప్రవరులు. ధనంజయులకు - ఆత్రేయ అర్చనానసధానంజయ యనియుముగ్గురు.

ఇఁక బాలేయులు.

శౌద్రేయులు - శౌద్రేయులు - వామరథ్యులు మొదలగువారు అత్రికి దౌహిత్రులు - వారి కాత్రేయ వామరథ్య పౌత్రికయని ముప్వురు - ఇట్లు త్రిగణము వారికందఱకుఁ బరస్పరము వివాహము గూడదు. ఏమనిన గోత్రములకును ప్రవరులకు నైక్యమున్నది. అత్రి దౌహిత్రులకును వామరథ్యగణము మొదలగు వారికిని వాని విష్ఠులతో గాని విశ్వామిత్రులతోఁగాని వివాహము గూడదు. ఇట్లు త్రిగణము ముగిసెను.

ఇఁక విశ్వామిత్రులు.

వారు పదిగణములు కుశికులు లోహితులు - రౌక్షకులు - కామకాయనులు, అజులు, కతులు, ధనంజయులు, అఘమర్షణులు, పూరణులు, ఇంద్రకౌశికులు నని. అందు గుశికులు, పర్ణజంఘులు వారకస్యులు మొదలుగ డెబ్బదికంటె నెక్కుడుగ గుశిక గోత్రభేదములున్నవి. వానికి విశ్వామిత్ర, దేవరాత, ఔదలయని ముగ్గురు. ఇఁక లోహితులు కుడవక్యులు చక్రివర్ణాయసులు మొదలుగ నైదింటికంటె నధికములు లోహితగోత్రభేదములు రోహితులనికొందఱుపఠింతురు. వానికి వైశ్వామిత్ర, అష్టక, లోహితయని మువ్వురు తుదనున్న యిద్దఱను వ్యత్యయముగ సయితము. వైశ్వామిత్ర - మాధుచందసఅష్టకయని యయినను ముగ్గురుగాని విశ్వామిత్ర అష్టకయని యిద్దఱుగాని నుండవచ్చును. ఇఁక రౌక్షకులకు విశ్వామిత్ర - గాధినరైవణయని ముగ్గురు విశ్వామిత్ర - రౌక్షక - రైవణయని ముగ్గురైననుండవచ్చును. వీరే రైవణులని మూడవగణమని యనఁబడుదురు.

ఇఁక కామకాయకులు.

వైశ్వామిత్రులు దేవశ్రవసులు - దేవతరసులు మొదలుగ నైది

దిటిలోఁగా కామకాయన గోత్రభేదములున్నవి. కామకాయనులకు వైశ్వామిత్ర దేవశ్రవస దైవతరసయని ముప్పురు. ఇఁక అజులకు వైశ్వామిత్ర, మాధుచ్ఛందస, అజయని ముప్పురు. లోహితులకు వైశ్వామిత్ర అష్టక లౌహితయని ముప్పురు.

ఔదుంబరులు.

ఔదుంబరి సామకులు, శైశిర సామకులు మొదలగు పదునెకొండు కత గోత్ర భేదములు వానికి వైశ్వామిత్ర కాత్య ఆత్కీల యని ముప్పురు.

ఇఁక ధనంజయులు.

పారిపౌలు, బాధులులు మొదలుగ పదియంటికిలోఁగా ధనంజయ గోత్రభేదములు. వానికి వైశ్వామిత్ర మాధుచ్ఛందస ధానంజయ యని ముప్పురు, వైశ్వామిత్ర, మాధుచ్ఛందస, అఘమర్షణ యనియైనను ముగ్గురు, ఇఁక బహునాన్యదవ గణమైన అఘమర్షణులకు వైశ్వామిత్ర, అఘమర్షణ, కౌశిక యని ముప్పురు. ఇఁక దామ్మదవ గణమగు పూరణులకు వైశ్వామిత్ర పూరణయని యిద్దఱు. వైశ్వామిత్ర దేవరాత పూరణయని యైన నుండవచ్చును! ఇఁక బహుమతగణమిరద్ద కౌశికులు పదియైన వైశ్వామిత్ర, పౌంద్రకౌశిక యనియిద్దఱు. ఇన్న లౌహిత్య సంధి నన్యమైన పదునొకండు గణము లధికముగఁ జెప్పఁబడినవి. చెప్పనిన అశ్మరథ్యులు, సాహులులు, గాధినులు, పౌర్ణపులు, హైరణ్య రేతసులు, సువర్ణ రేతసులు, కపోత రేతసులు శాలంకాయనులు, ఘృత కౌశికులు, కతులు, కాహుణులు, ఆశ్మరథ్యులు వైశ్వామిత్రఆశ్మరథ్యవాధులయని ముప్పురు. రెండవగణము సాహులులకు వైశ్వామిత్ర సాహులి మాహులయని ముప్పురు. మూఁడవగణము గాధినుల

కు వైశ్వామిత్ర గాధిన రైవణయని ముప్పురు. పౌర్ణపులకు వైశ్వామిత్ర దేవశ్రవస దైవతరస యనియుఁ గొందరు ఇక వైణుపులకు వైశ్వామిత్ర గాధిన రైణవయని. హైరణ్య రేతసులకు, వైశ్వామిత్ర హైరణ్య రేతసయని యిద్దఱు ప్రవరులు. ఇకసువర్ణ రేతసులకు వైశ్వామిత్ర సావర్ణ రేతస యనియిద్దఱు. ఇఁక కపోత రేతసులకు వైశ్వామిత్ర కపోత రేతసయని యిద్దఱు. ఇఁక శాలంకాయనులకు వైశ్వామిత్ర శాలంకాయన కౌశికయని ముగ్గురు. ఇఁక శాలంకాయనులే కౌశికులనియు జనులు కొందరు చెప్పఁబడుదురు, ఘృత కౌశికులకు వైశ్వామిత్ర ఘృత కౌశికయని యిద్దఱు ప్రవరులు, ఇఁక కతులకు వైశ్వామిత్ర కాథకయని ప్రవరులు. ఇఁక కాహుణులకు వైశ్వామిత్ర మాధుచ్ఛందస కాహుణయని ముప్పురు. ఈవైశ్వామిత్ర గణములకన్నిటికిని పరస్పరము వివాహము కూడదు. పదునైన గోత్రైక్యము ప్రవరైక్యము కూడనున్నవి. కుశికులకు దేవరాతుఁడ ను ప్రవరఋషి సమానుఁడు గనుక ప్రసిద్ధ దేవరాతునకు భిన్నుఁడు గాకుండుటచే ముందు చెప్పిన దేవరాతునికివలె జామదగ్న్యులతో వివాహము లేదని తోఁచుచున్నది, మఱియు ధనంజయులకు వైశ్వామిత్రులతోను నత్రిగణము వారితోను వివాహము లేదు. కతులకు భారద్వాజులతోడను విశ్వామిత్రగణముల వారితోడను వివాహము కూడదు. ఏమనిన వీరు రెండుగోత్రములలోనున్న వారు. ఇట్లు విశ్వామిత్రగణము ముగిసెను.

ఇఁక కశ్యపులు.

కశ్యపుఁడు నిధ్రువులు, నిధ్రువులు, రేభులు, శాండిల్యులు అని అంతర్గణ కశ్యపులు, అపాంగిరసులు మొదలుగ నూటపదు బదింటికి లోపుగా నిధ్రువగోత్ర భేదములు వానికి కాశ్యప ఆవత్సార

నైధ్రువయని ముప్వూరు నిర్ణయసింధువునందు నిధ్రువగణముపైన కశ్యపగణముఁజెప్పి కశ్యపులకు కాశ్యప ఆవత్సార, అసితయని ముగ్గురు ప్రవరులనిచెప్పిరి. అందు శిష్టాచారమును గలదు.

ఇఁక రేభులకు.

కాశ్యప, వత్సార, రైభ్య., యనిముప్వూరు.

ఇఁక శాండిలులు.

కోపాలులు ఉదమేఘులు, మొదలుగ నరువదికిలోఁగా శాండిల్యగోత్రభేదములు వానికి కాశ్యప, ఆవత్సార, శాండిల్యయని ముప్వూరు. ప్రవరులు, శాండిల్యునిచోట దేవలుఁడైననుండును. అసితుఁడైననుండును, కాశ్యపాసితదేవలయనియుఁ గలదు. కాశ్యప, దేవల, అసిత యనియును గలదు. దేవల అసిత యిద్దరేయనియుగలదు. ఈకశ్యపగణము వారికి బరస్పరమును వివాహముగూడదు. ఏమనిన గోత్రైక్యము ప్రవరైక్యము గూడనున్నది.

ఇఁక వసిష్ఠులు.

వారు నాలుగువిధములు వసిష్ఠులు, కుండినులు, ఉపమన్యువులు, పరాశరులు, నని అందువసిష్ఠులు వైతాలకవి నామకులు, రకి యనఁబడువారు మొదలుగ నరువదికంటె నధికములు వసిష్ఠగోత్రభేదములు వానికి వాసిష్ఠ - ఇంద్రప్రమద - ఆభరద్వసు అని ముప్వూరు వాసిష్ఠయని యొకఁడైన నుండనగును.

ఇఁక కుండినులు.

లోహితాయనులు - గుగ్గులులు - మొదలుగ నిరువదేనిటికంటెలోఁగాకుండిన గోత్రభేదములు - వానికి వాసిష్ఠమైత్రావరుణకౌండిన్యయని ముప్వూరు ప్రవరులు.

ఇఁకనుపమన్యువులు.

ఔదలిసంజ్ఞకులు మాండలేఖి సంజ్ఞగలవారుననిడెబ్బదికి తక్కువగ నుపమన్యుగోత్రభేదములు- వానికి వాసిష్ఠ- ఇంద్రప్రమద - ఆభరద్వసు అని ముప్వూరు - ఆభరద్వసవ్యయనియు పాఠముగలదు. వాసిష్ఠ - ఆభరద్వసు - ఇంద్రప్రమదయని ముగ్గురైనను - ఆభరద్వసు - వాసిష్ఠ - ఇంద్రప్రమదయనియైనను గలరు.

ఇఁక పరాశరులు..

వాజిసంజ్ఞకులు మొదలుగ నలుబదేడిటికిలోఁగా పరాశరగోత్రభేదములు- వానికి వాసిష్ఠ-శాక్త్య- పారాశర్యయని ముగ్గురు. ఈవాసిష్ఠగణమువారికందఱకు బరస్పరమును వివాహము గూడదు. ఇట్లు వసిష్ఠగణము ముగిసెను. ఇఁకనగస్త్యగణమువారు పది విధములు-ఇధ్మవాహులు - సాంభవాహులు - సోమవాహులు - యజ్ఞవాహులు- దర్భవాహులు - సారవాహులు - అగస్తిసంజ్ఞికులు. పూర్ణమాసులు- వామోదకులు-పాణికులునని - అందు ఇధ్మవాహులు విశాలాద్యులు స్థాలనాయనులు మొదలు గనేఁబది కెక్కువగా నిధ్మవాహగోత్రభేదములు వానికాగస్త్య దార్ఢ్యచ్యుత ఇధ్మవాహయనిముప్వూరు - ఆగస్త్యయని- యొకఁడేయైననుగావచ్చును. ఇఁక సాంభవాహులకాగస్త్య- దార్ఢ్యచ్యుత సాంభవాహయని ముప్వూరు - సోమవాహులకునాగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత సోమవాహ యని ముప్వూరు- ఇట్లుయజ్ఞవాహులకునాగస్త్య - దార్ఢ్యచ్యుత యజ్ఞవాహయని ముప్వూరు ఇట్లు దర్భవాహులకునాగస్త్య దార్ఢ్యచ్యుత దర్భవాహయనియు సారవాహులకు. నాగస్త్యదార్ఢ్యచ్యుత సారవాహయనియు సూచించునది. అగస్తియను వారికి ఆగస్త్యమాహేంద్రమాయోభువయనిముప్వూరు -

ఇక పౌర్ణమాసులు.

కాగస్త్య - పౌర్ణమాస - పారణాయనిముప్పవరు. హైమోదకులకు ఆగస్త్య - హైమవర్చి - హైమోదక యనిముప్పవరు.

పాణికులకు.

అగస్త్యవైనాయక - పాణిక యనిముప్పవరు - ఈ యగస్తిగణము వారి కందఱకు వివాహము కూడదు. ఏమనిన సగోత్రత్వము సప్రవరత్వముఁ గూడ నున్నది. ఇట్లగస్తిగణము ముగిసెను.

ఇక ద్విగోత్రులు.

ఇందు భరద్వాజగోత్రుఁడైన శుంగునికి విశ్వామిత్రగోత్రుఁడైన శైశిరియొక్క క్షేత్రమందుఁ బుట్టినవాఁడు శౌంగశైశిరి యనుఋషి గోత్రలక్షణాక్రాంతుఁడగుటచే గోత్రఋషి యయ్యెను. అట్టిశౌంగశైశిరి గోత్రమునకు - ఆంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ - శౌంగశైశిరియనిమైనగుప్రవరులు - ఆంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ - కాత్య, అక్షీలయనిమైనను - ఆంగీరస, కాత్య - అక్షీలయని ముప్పవరైనను - భరద్వాజ - కాత్య అక్షీల యనియైన నుండవచ్చును - వీరికి సర్వ భరద్వాజులతో సర్వవిశ్వామిత్రులతోడను వివాహము కూడదు.

ఇక సంకృతులు.

పూతిమాషులు తడిసంజ్ఞకులు మొదలుగ నిరువదెన్మిదింటికి దక్కువగా సంకృతి గోత్రభేదము లున్నవి. వాని కాంగీరస - గౌరవీత సాంకృత్య యనిముప్పవరు శాక్త్య, గౌరవీత, సాంకృత్యయని మైనను శాక్త్య - సాంకృత్య - గౌరివీత, యని యయిున నుండవచ్చును. వీరికి స్వగణమువారగు పూతిమాషాదులతోడను సర్వవాసిష్ఠగణములతోడను నహార్వసిష్ఠసంజ్ఞగల ముందు చెప్పెడి లౌగాక్షి సంజ్ఞకులతోడను వివాహముగూడదు. కేవలాంగిరో గణములతో మాత్ర

ము వివాహము కావచ్చును - ఆంగీరసులైనను సగోత్రత్వము లేదు. ద్విప్రవరసామ్యమును లేదు - కొందఱు భారద్వాజాంగీరసు లని యొప్పుకొని భారద్వాజ - శౌంగ - శైశిరిగణములతోడ వివాహము లేదనిరి గాని భారద్వాజులనుటకు దృఢప్రమాణము లేనందున నది అసంగతము - ప్రయోగపారిజాతమను గ్రంథము కాశ్యపులతోఁ గూడ వీరికి వివాహము గూడదని జెప్పినది. గాని యచట హేతువు విచారింపవలెనని కౌస్తుభమున నున్నది.

ఇక లౌగాక్షులు.

దర్భాయణులు మొదలుగ ముప్పదెన్మిదింటికి నెక్కుడుగా లౌగాక్షి గోత్రభేదములు - వానికి కాశ్యప - వత్సార వాసిష్ఠ - యని ముప్పవరు కాశ్యప వత్సార - అసిత - యని మైనను వీరే యహార్వసిష్ఠులు. నక్తంకాశ్యపులు - అనఁగా పగలు - వసిష్ఠగణములోను రాత్రి కశ్యపగణములోను నుండుదురని తాత్పర్యము - కనుకనే పగటికర్మమునందు వాసిష్ఠత్వమునుబట్టి క్రియను జేతురు రాత్రి కర్మమునందు కాశ్యపత్వమునకుఁ దగినకార్యము నొందుదురు వీరికి సర్వకాశ్యపులతోడను సర్వవసిష్ఠులతోడను సాంకృతి సంజ్ఞకులతోడను వివాహము కూడదు - ఇక. స్మృత్యర్థసారాదులలోఁ జెప్పిన ద్విగోత్రులగు దేవరాతులకు వైశ్వామిత్ర దేవరాత - ఔదల యని ముప్పవరు వీరికి సర్వజామదగ్న్యులతోడను విశ్వామిత్రులతోడను వివాహము గూడదు. ధనంజయులకు విశ్వామిత్ర - మాధుచ్ఛందస - ధానంజయయని ముగ్గురు ప్రవరులు వీరికి సర్వవిశ్వామిత్రులతోడ నత్రిగణమువారితోడను వివాహముగూడదు ఈగణము విశ్వామిత్రగణమ్మందు మున్ను చెప్పఁబడినది - జాతూకర్ణ్యులకు వాసిష్ఠ ఆత్రేయ - జాతూకర్ణ్య యని ముప్పవరు - వీరికి వాసిష్ఠులతోడను నత్రిగణముతోడను వివాహముగూ

దను. ఈగణము వసిష్ఠగణములోఁ ధర్మసింధువునఁ జెప్పఁబడినది. మీఁద నత్రిగణములోఁ జెప్పినవామరథ్యాదులకును అత్రిదాహిత్రులకును వాసిష్ఠులతోడను అత్రులతోడను వివాహము లేదు. అత్రివిశ్వామిత్రగణములతోఁ గూడ దని కొందఱు. మీఁద భరద్వాజగణములో ఋక్షగణమున కంతర్గణముగఁ జెప్పఁబడిన కపిలులకు ఆంగీరస - బార్హస్పత్య - భారద్వాజ - వాందన - మాతవచస యని పంచప్రవరఋషులుగలవారికి విశ్వామిత్రభరద్వాజ గణములతో వివాహము లేదు. మీఁద విశ్వామిత్ర గణములోఁ జెప్పినకతులకు వైశ్వామిత్ర - కాతి - అక్షీల యని త్రిప్రవరులకు విశ్వామిత్ర భరద్వాజగణములతో వివాహము లేదు. ఈన్యాయముచేతనే భిన్నగోత్రజుఁడైన దత్తకుఁడు మొదలగువారికి నిప్పటివారికి నివి రెండుగోత్రములగుటచే జనకపాలకులగు తండ్రు లిద్దఱి సగోత్రులతోడను వివాహముగూడదు. ఇక్కడ పురుషాంతరముల లెక్కచే నూఱుగురు పురుషుల దాటినను ద్విగోత్రత్వము పోనేరదు. క్షత్రియ వైశ్యులకుఁ బురోహితులగుగోత్రప్రవరలు ఆగోత్రప్రవరులయ్యెద రని సిద్ధాంతము ఇకఁ దనగోత్రమెఱుఁగనిచో నుపనయనముం దాచార్యుఁడగు పురుషుని గోత్రప్రవరములచేతనే కర్మములును, వివాహోత్సన్నిషేధకములు, నని యెఱుంగునది. ఆచార్యునిగోత్రముగూడఁ దెలియనిచో నెవ్వరికైన దననిచ్చినవారి గోత్రమును ప్రవరులను గ్రహించునది. ఇక మాతృగోత్రము వర్జించుటకు నిర్ణయము అపుడు మాతృగోత్రమనఁగా మాతామహునిగోత్రమే వర్జింపవలయును. అదియును గాంధర్వ వివాహమాడినస్త్రీకిఁ బుట్టిన పుత్రులకందఱకె వర్జ్యము - బ్రాహ్మవివాహమాడినస్త్రీకిఁ బుట్టినచో నందఱకు వర్జింప నక్కఱ లేదు. మఱేమనిన మాధ్యందినశాఖీయులకు మాత్రమే మాతామహగోత్ర

ము వర్జ్యము. "మాతృగోత్రము మాధ్యందినీయాన" మని సత్యాషాఢవచనమున్నది. అట్లనే యంతట శిష్టాచారముగూడ నగపడుచున్నది. ఇక సగోత్రాది వివాహములందుఁ బ్రాయశ్చిత్తము అందజ్ఞానముచే సగోత్రకన్యనుగాని సప్రవరకన్యనుగాని వివాహమాడినచో నట్టిస్త్రీని విడిచి చాంద్రాయణ ప్రాయశ్చిత్తముఁ జేయవలయును. బుద్ధిపూర్వకముగా జరిగినచో ద్విగుణప్రాయశ్చిత్తముఁ జేయవలయును. ఇట్లు కన్యకు సగముప్రాయశ్చిత్తముఁ జేయునది. అట్లు సపిండస్త్రీవివాహమునందును జేయునది. ఇక కన్యను విడుచుట యనఁగా బ్రాహ్మణకన్యకే యనియు సంభోగమందును ధర్మకార్యమందు నీ రెండిటియందే యనియుఁ దెలియవలెను. "మాతృవత్పరిపాలయేత్" అని యన్నాదులిచ్చి సంరక్షించుట విధింపఁబడి యే యున్నది. కొందఱు సగోత్రకన్యావివాహమై సంభోగించినచో నట్టివివాహమునకు బ్రాయశ్చిత్తమగుచాంద్రాయణమును తత్సంభోగమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్తమగుచాంద్రాయణద్వయాదికమును జ్ఞానపూర్వకమైనచో మఱియు నధికమును గల్పింపవలె నండ్రు - మఱికొందఱు "గురుతల్పవ్రతాచ్ఛుద్ధ్యేత్" అని వచనమున్నందున గురుభార్యాగమన సామ్యముచే నాలుసంవత్సరములు ప్రాయశ్చిత్తమును ప్రమాదముననయినచో మూఁడుసంవత్సరములుగాని రెండుచాంద్రాయణములుగాని చేయునది యనిరి. అజ్ఞానముచే సగోత్రవివాహమైనచో దానిసంతానము జనకునిప్రాయశ్చిత్తమైన పిమ్మట కాశ్యపగోత్రముచే వ్యవహరింపఁబడును. గాని త్యజింపవలనుగాదు. జ్ఞానపూర్వకముగా సగోత్రస్త్రీయందుఁ బుట్టించిన సంతతికి చండాలత్వమే - ఎట్లనిన ఆరూఢపతితాపత్యం బ్రాహ్మణ్యాం యశ్చ శూద్రజః । సగోత్రజాసుతశ్చైవ చండాలాస్త్రయ ఈరితాః అనఁగా జాతిభ్రష్టుని. సంతతియు బ్రాహ్మణస్త్రీయందు

శూద్రునికిఁ బుట్టినవాఁడును సగోత్రకన్యను వివాహమై దానియందుఁ గన్న సంతతియు ఈముగ్గురు చండాలురే అని యమస్మృతి యున్నది మఱియు వివాహమం దితరములైన నిషేధములు "ప్రత్యుద్వాహో నైవకార్యో నైకస్య దుహితృద్వయం। న చైకజన్యయోః పుంసో రేకజన్యేతు కన్యకే।" అనఁగా నావిమాత్రము కుదుర్చుకొని యొకనికన్యను దనకుమారునికి దనకన్యను దిరిగి యతనికుమారుని కిచ్చి వివాహములుచేయుట ఇదియె కుండమార్పులుగా వ్యవహరింపఁచున్నారు. అదియును నొకవరునికిఁ దనకన్యల నిద్దఱనిచ్చి వివాహము చేయుటయు నేకగర్భజనితులైన పురుషులకు నేకగర్భజనితులయిన కన్యల నిచ్చుటయును నిషిద్ధములని యర్థము దీనికి గత్యంతరము. సోదరులైనవరులకు నేకగర్భజాతలగు కన్యల నిచ్చుటకు సంవత్సరము మొదలగుకాలము వ్యవధానమైయున్నను మహాగిరినద్యాదులు వ్యవధానముగనున్నచో నేకకాలమందైనను వివాహముఁ జేయవచ్చును. ఒకని కిద్దఱు సోదరకన్యల నిచ్చుట క్రమముగా మొదట నిచ్చిన కన్యక మృతినొందినచో జరుగవచ్చును. మహాదారిద్ర్యాది నిర్బంధములు కల్గినచోఁ బ్రత్యుద్వాహమనఁగఁ గుండమార్పుగఁ జేయవచ్చును. సోదరులకు సమానసంస్కారము సంవత్సరములోఁగా జేయఁగూడదు.

ఇఁక గృహనిర్మాణము.

వివాహము నొకసంవత్సరములోఁ జేయఁగూడదు. గృహప్రవేశమునకు నిషేధములేనందున గృహప్రవేశానంతరము వివాహముఁ జేయవచ్చును. సోదరులయిన పుత్రులకుఁగాని కన్యాపుత్రులకుఁగాని కేవలకన్యలకేగాని వివాహము లాఱుమాసములలో మిగులనిషిద్ధములు పురుషత్రయస్వరూపమైన కులమందు వివాహము జరిగినపైన నుపనయనము గూడదు. అనఁగా నాఱుమాసములలోఁగాఁ గూడ

దనుట ఆఱుమాసములలో శుభకార్యములు మూడుచేయఁగూడదు. ఇక్కడ శుభకార్య మనఁగ వివాహోపనయనములలో నొకటియే కనుక గర్భాధాననామకర్మాది సంస్కారములు మూడైనను నిషేధము లేదు. మఱియు గర్భాధానాదులలో నొకటిఁ గలిపి నాలుగైనవని యూహచేయుటకు నవకాశము లేదు. "నాగ్నికార్యత్రయంభవేత్" అనువచనముతో నేకవాక్యతగలుగుట నని తోఁచుచున్నది. భిన్నోదరుల కగ్నికార్యములు మూఁడుజరిగినను దోషము లేదని కొందఱు మఱికొందఱు "నకుర్యాన్మంగలత్రయం"అనువచనమునకుభిన్న వాక్యార్థమని యంగీకరించి యే శుభకార్యములైనను మూఁడు గూడదనిరి. పురుషుని వివాహముచేసి యాఱుమాసములలో స్త్రీవివాహముఁ జేయఁగూడదు. పెద్దమంగళకార్యముఁ జేసిన పిదప స్వల్పమంగళముఁ జేయఁగూడదు. బాహ్యమంటపమందుఁ జేసినది పెద్దమంగళము ఇతరము లఘుమంగళము ప్రాప్తకాలములైన గర్భాధానాదుల కేనిషేధము లేదు. ఇట్లు ప్రాప్తకాలములైననైమిత్తిక శాంతి మొదలగు వానికిని నిషేధము లేదు. గాని వానిసమయము దాటినచోఁ జేయఁగూడదు. ఇట్లు వ్రతోద్యాపనాదులును గృహప్రవేశాదులును లఘుమంగళములగుటచే వివాహానంతరము నిషిద్ధములు.ఇట్లునిషేధములు నాల్గును ముగ్గురు పురుషులలోనగుకులమం దాఱు మాసములకులోఁగానని తెలియవలెను. మఱికొందఱు ముండనద్వయమునకు నుపనయనము పైన చౌలమునకును నిషేధమనిరి. ఇంకవీని కవకాశము సోదరులకు సమానసంస్కారములును వివాహములును నిబ్బందిలో సంవత్సరభేదము గలిగినచోఁ జేయవచ్చును. అట్లు నాలుగుదినములుగాని యొకదినముగాని వ్యవధానముచేఁ జేయవచ్చును. అతినిర్బంధమైనచో నేకదినమందైనను కర్తృభేదముచేఁగాని మండపభేదముచేఁగాని చే

యవచ్చును. ఇద్దఱుచేయువారైనచో నొకలగ్నమందైనను నొకగృహమందే భిన్నోదరులకు వివాహముఁ జేయవచ్చును. ఇట్లు మీఁదఁ జెప్పిననాలుగు నిషేధములందును వత్సరభేదమున్నచో దోషము లేదు. కవలలుగాఁ బుట్టినవారికి నొక్కకాలమం దొక్కమండపముపై జేసినసమాన సంస్కారములకు దోషము లేదు. ఇట్లు సవతిబిడ్డలకు సమానసంస్కారము లాఱుమాసములలోఁగాఁ జేసినను దోషము లేదు. మఱియు సవతియొక్క చెల్లెండ్రకు నొక్కదినమందే యొక్కమండపమున వేదికలు వేఱుగ వివాహముచే దోషము లేదని కొందఱు ముగ్గురు పురుషులకు లోఁగా నేకకులమందు మంగళకార్యము జరిగినపైన ముండనముతోఁగూడిన యుపనయనచౌలాదులు చేయఁగూడదు. మీఁదఁజెప్పినచోట్లనంతటను పురుషత్రయగణన యెట్టులనిన వివాహప్రతికూల విచారమైనపైన నిరూపింపఁబడును. ముండనకర్మ మనఁగ చౌలము నాగసంస్కారాదికము ఆధానము మొదలగునదియు నభ్యుదయమున కిచ్ఛచే సర్వప్రాయశ్చిత్తాదికము క్షౌరవిధితోఁగూడనతీర్థయాత్రాదికము నూహించునది. ఉపనయనము మాత్రము కాత్యాయన మతమందు మంగళరూపముగాని ముండనరూపముగాదు. గనుక వివాహానంతరమందుఁ జేయవచ్చును. ఇతరులమతమందు ముండనరూపము గనుక చేయఁగూడదు. తల్లిదండ్రుల కత్యంతక్రియ జేయుటకు ప్రాప్తమైనముండన మాకస్మిక ప్రాయశ్చిత్త ముండనము. మరణము సమీపించినపుడు సర్వప్రాయశ్చిత్తము కొఱకైనముండనమును జేయవలసినదేగాని నిషేధము లేదు. ఏమనిన నవి నిత్యములు ఇట్లు దర్శపూర్ణమాసములు చేయునపుడును చాతుర్మాస్యము చేయునపుడును ముండనమునకు దోషము లేదు. సరియేకాని "ముండనంచౌలమిత్యుక్తం వ్రతోద్వాహౌతుమంగళం" అనివచనమున్నది.

ముండన మనఁగా చౌలమని ఉపనయన వివాహములు మంగళమనఁబడునని మండనముండనములు స్పష్టముగాఁ జూపఁబడుచున్నవి. కాఁబట్టి యట్టిపరిగణనములో నాధానాదులు పడనందున వానికి నిషేధము రానేరదు. ముండనశబ్దార్థముగాకున్న యాధానాదులకు నీవెట్లు మీఁద నిషేధము వ్రాసితివని శంకింపఁగూడదు. ఏమనిన నట్లు వాక్యముచే ముండనము చౌల మని చూపించుట యుదాహరణము కొఱకుఁగాని యిదే యని నిర్ణయించుటకొఱకుఁగాదు. అట్లు గానిచో "వ్రతోద్వాహాన్నచౌలకమ్" అని అనఁగా నుపనయన వివాహములపైన చౌలముఁ జేయఁగూడ దని స్పష్టముగనే నిషేధింపవచ్చును, "మండపాన్నతుముండనమ్" అనగ మండనముపైన ముండనము చేయంగూడ దని ముండన మనుసామన్యశబ్దముచే నిషేధింపఁ బ్రయత్నమెందులకుఁ జేయవలెను. కాఁబట్టి గర్భాదానాది లఘుమంగళములకంటెను వివాహాదిగురుమంగళములకంటెను పైన యాధానాది ముండనము సహితము జేయఁగూడదని యే నిషేధవచనమునకు తాత్పర్యము మఱియేమనిన నట్టిసామాన్య నిషేధమున యొకయుదాహరణముఁ జూపింపవలె నని ముండన మనఁగ చౌలమనియు మండన మనఁగ వివాహాదులునని వచనము చూపించుచున్నది. కనుక నాధానాదులకును నిషేధము సిద్ధమే అట్లైనచో పురుషత్రయాత్మకమైన కులమం దందఱి గృహములయందును బహుకర్మములు నిలిచిపోవును మఱి యేమిగతి యనిన వివాహోపనయనచౌలములైనపైన మంగళములందును పిండదానాదికమందును మాసము మొదలగు నల్పకాలము వఱకే ప్రతిబంధకము నంగీకరించినట్లును పిత్రాదులలో నెవ్వరైన మృతినొందినచో నల్పకాలమే ప్రతికూలించుట నిర్ణయించినట్లును లఘుమంగళము జరిగినపైన మా

సము మొదలైన యుల్పకాలమువఱకు ముండన కర్మమునకునిషేధము యుక్తిచేఁ గల్పింపవలె నని తోఁచుచున్నది ప్రాచీననిబంధన గ్రంథములం దీవిషయమై విశేషము కనఁబడదు ఇట్లు ముండనముండననిర్ణయము.

గ్రంథశ్చాయంసమాప్తః

END OF
TITLE